

Tele

PENSJONISTEN



Nr. 2 - 80

ORGAN FOR TELEVERKETS PENSJONISTFORBUND

7. årgang



MINUTTENE

Vi er minuttene.
Hør som vi går!
Time for time.
År etter år.

Vi går som ebbe
og flo ved din strand,
livsminuttens
tidevann.

Hva fikk du levd i oss?
Hva fikk du gjort?
Uavbrutt renner vi
bort, bort.

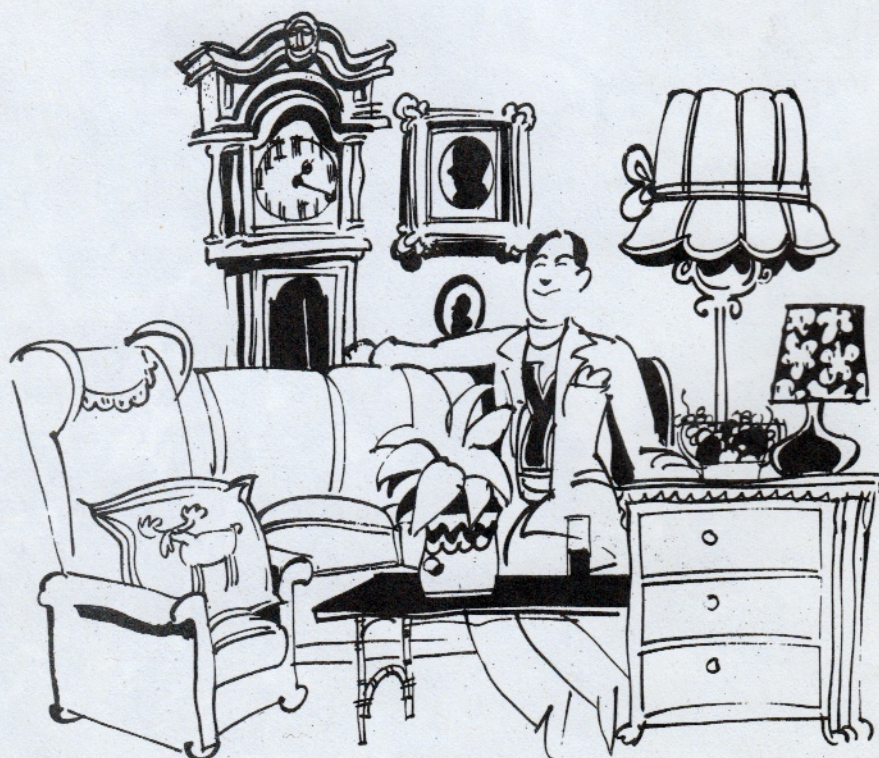
Alltid en bølge som
ruller forbi:
Det som bestandig blir
borte, er vi.

Riker går under,
og sekler tar slutt.
Ett blir tilbake:
et levet minutt.

Det korteste var
hva de færreste rakk.
Tikk! sa ditt pendelur.
Svarte du: takk?

Time for time,
år etter år
renner minuttene.
Hør som vi går!

André Bjerke





LØNSFORHANDLINGEN OG STATSPENSJONISTENE

Jeg minnes et foredrag ekspedisjonssjef Bruserud fra Sosialdepartementet holdt på Ustedalen høyfjellshotell for tillitsmenn fra Televerkets Pensjonistforbund. Det vil her føre for langt å komme inn på de enkelte saker som foredraget behandlet.

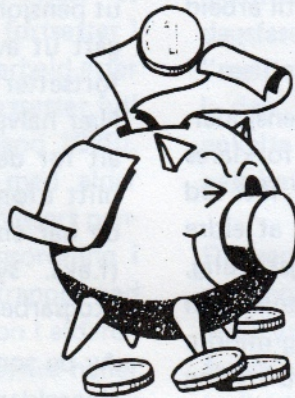
Hans konklusjon etter foredraget var tydelig nok og bør understrekes på det kraftigste. Den var følgende: Statspensjonistene er falt mellom to stoler under behandlingen av samordningsloven.

Lønnsforhandlingene i 1980 for statstjenestemennene gikk forholdsvis knirkefritt, som også avstemningen viste.

Foruten det reelle indeksoppgjør, skjedde en rekke forandringer i de forskjellige lønnsklasser. Det ble vedtatt en protokolltilførsel når det gjelder statspensjonistene. Det skal nedsettes en komite som skal utrede overfor myndighetene gunstigere beregningsforslag. Hva forslaget kommer til å gå ut på er det ingen i dag som har noen formening om.

Det snakkes så høyt om hvor godt statspensjonistene har det. Det er ingen som tenker på at pensjonistene gjennom flere mannsaldre har betalt 10% av sin bruttolønn for å oppnå pensjon. Den har jo gradvis gått nedover. Likevel vil jeg si som ekspedisjonssjef Bruserud sa i sitt foredrag. Pensjonistene i staten har falt mellom to stoler og der sitter de fremdeles.

Jeg håper at den komite som skal nedsettes kommer til et resultat som kan tilfredsstillende statspensjonistene.



TEMO

OVERGANG TIL YRKESPASSIVITET

Kapittel 5 fra NOU 1979:39

5.1 INNLEDNING

Bondesamfunnets ulike typer kårordninger kan for så vidt ses som forløpere for dagens pensjonssystemer, men pensjonering slik vi kjenner den i dag er et barn av industrialiseringen. I Norge fikk vi en statlig aldersstrygd først i 1936. Aldersstrygden var imidlertid behovsprøvd helt fram til 1959, så det er bare i de siste 20 årene at vi har hatt en alminnelig aldersstrygd. Ytelsene var til å begynne med svært beskjedne. Det er først etter at Folketrygden ble innført i 1977 at alderspensjonen etter hvert har blitt trappet opp til å gi grunnlag for en selvstendig økonomi for pensjonistene. Før den tid måtte en leve på oppsparte midler eller stole på familien. Og vi skal ikke gå så langt tilbake før "fattiggassa" var en realitet — spesielt for de som var uten nær slekt.

Alt dette er levende historie for de som når 67-års alder i 1979. De var alt voksne da aldersstrygden kom, og da behovsprøvingen ble opphevd, fylte de 47 år. Da folketrygden ble innført var de midt i 50-årene, og deres foreldre var da for lengst blitt alderspensjonister med en aldersstrygd de knapt kunne greie seg på. Dagens vordende pensjonister kjenner altså godt den tid man sto i arbeid så lenge helsen tillot det, — ja til og med lenger om en var nødt. De vet godt hva det vil si å begynne i arbeid rett fra folkeskolen med liten lønn og liten fritid. De har opplevd arbeidsløshetstiden i 20. — 30-årene, og har lært å verdsette en trygg arbeidsplass.

Dagens vordende pensjonist vil derfor ha en annen holdning til arbeid og pensjonering enn yngre har, og vi må i det hele tatt regne med at holdningen til arbeid og pensjonering endrer seg over tid.

Enkelte aldersforskere hevder at synet på pensjonering er blitt mer positivt i de senere år. Dels forklares dette med at pensjonisten i økende grad har fått råd til å bruke og nyte fritiden. Andre hevder at eldre arbeidstakere foretrekker å pensjoneres tidligst mulig, ikke først og fremst på grunn av et positivt ønske om mer fritid, men fordi arbeidet er blitt stadig mindre attraktivt som følge av automatisering, EDB-styring og andre større omlegginger av arbeidsmetodene.

Begge de nevnte tolkninger peker på et vesentlig poeng ved vurdering av overgangen til pensjonisttilværelse, nemlig at overgangen må forstås i forhold til hva en går fra og hva en går til. Derfor kan vi ikke snakke om pensjonering som en entydig prosess, eller om virkninger av pensjonering som felles opplevelser. En fisker, en bonde eller en selvstendig næringsdrivende vil i mange tilfeller — og avhengig av helsen — være yrkesaktiv i større eller mindre grad hele livet gjennom.

For den alminnelige lønnstaker er situasjonen en annen. Han vil som regel være i fullt arbeid til pensjonsalderen, eller til helsen svikter, og fra da av være yrkespassiv i ordets egentlige forstand. Denne forskjellen mellom ulike yrkesgrupper vil vise seg igjen i forskjeller mellom ulike steder i landet etter som næringsmønsteret og produksjonsforholdene varierer mellom by og land, mellom sentrum og periferi.

Yrke, næring og bosted er tre kjennetegn blant mange andre som har betydning for hvordan overgangen til yrkespassivitet vil arte seg. Trolig er de nevnte forhold blant de aller viktigste i denne sammenhengen, men før vi går mer konkret inn på dette skal vi se nærmere på spørsmålene om når og hvordan folk pensjoneres i Norge i dag. Dette er et nødvendig utgangspunkt for den videre diskusjon.

5.2 BRÅ ELLER GRADVIS OVERGANG FRA ARBEIDSLIVET

Med pensjonering tenker vi vanligvis på det å slutte i arbeid når en når pensjonsalderen og tar ut alderspensjon — i Norge altså ved fylte 67 år (eller mellom 67 og 70 år for de som ønsker å vente en tid med å ta ut pensjon). Men som nevnt nedenfor har mange falt/gått ut av arbeidslivet før pensjonsalderen, og en del fortsetter i arbeid utover denne.

Nær halvparten av de yrkesaktive har sluttet i arbeid alt før de når pensjonsalderen. Flertallet av disse er blitt uførepensjonister, men en del har gått av fordi de har en stilling med lavere aldersgrense enn 67 år (f.eks. sykepleiere, brannmenn, gruvearbeidere og skogsarbeidere, for å nevne noen).

Av de som fortsatt er i arbeid når de når 67 års pensjonsalder, synes i overkant av halvparten å fortsette i arbeid i kortere eller lengre tid (Daatland 1977).

Noen av dem kombinerer arbeid med pensjon. Et mindre antall er yrkesaktive også etter fylte 70 år. De utgjør 10 – 15% av menn og 3 – 6% av kvinner i alderen 70 år og over (jfr. NOS Folke- og bolig telling 1970, hefte II, NOU 1973 : 60).

Pensjoneringstidspunktet varierer sterkt bl.a. med yrke, bosted, utdanning og helse.

Dårlig helse er den viktigste grunn til yrkesavgang, men helse må ses i forhold til yrke. En forverring av helsen kan bety et være eller ikke være i arbeid for skogsarbeideren, men trenger ikke bety så mye for kontorfunksjonæren.

De som fortsetter i arbeid utover pensjonsalderen utgjør den andre yttergruppen. Disse har gjerne god helse, høy inntekt og utdanning og en mer overordnet stilling. Folk som er egne arbeidsgivere synes å fortsette i særlig stor grad.

Selv om de fleste pensjoneres forholdsvis nær innpå "den alminnelige pensjonsalderen" kan opplevelsen av pensjoneringsprosessen være svært forskjellig. I tillegg til ulikt utgangspunkt m.h.t. helse, økonomi og sosiale kontakter, kan det å pensjoneres før, ved eller etter pensjonsalderen ha svært ulik betydning psykologisk eller opplevelsesmessig sett.

Det er også variasjon m.h.t. om en pensjoneres "brått" – d.v.s. fra fullt arbeid til fullstendig yrkespassivitet – eller om en slutter etter en nedtrappingsperiode.

Men variasjonene på dette området er ikke særlig store, idet de fleste pensjoneres brått. Særlig gjelder dette lønnstakere. Selvtendige yrkesutøvere har langt oftere enn ansatte en mer gradvis overgang til pensjonisttilværelse. De synes forholdsvis ofte å trappe ned sin yrkesaktivitet over tid før de trekker seg helt tilbake – gjerne etter den alminnelige pensjonsalderen. De som er sine egne herrer kan i stor grad regulere sin avgang selv. Undersøkelser viser at arbeidstakere som regel sluttet helt eller fortsetter i full stilling. Selv om mange ønsker deltidsarbeid etter pensjonsalderen, har de aller fleste som fortsetter full stilling (Daatland og Solem, 1977 ; Daatland 1978). Når forekomsten av deltidsarbeid øker med alder synes det først å være for de som alt har passert pensjonsalderen, altså ikke som en overgangsordning i "yrkesaktiv alder". Det er ellers få som trapper ned yrkesaktiviteten ved å trekke en del-pensjon i alderen 67 – 69 år (Daatland, 1977 a), og det synes heller ikke å være mange som gradvis trekker seg tilbake ved å gå over på andre og lettere jobber (Daatland, 1978).

Overgangen fra yrkesaktiv til pensjonist ville bli vesentlig lettere dersom den kunne skje gradvis. Slik var for så vidt overgangen i gammel tid, da en deltok i familiens og slektens arbeidsoppgaver så lenge helsen tillot det, uansett alder. Og slik er det delvis ennå visse steder i landet, spesielt i primærnæringene. For folk flest er imidlertid pensjonisttilværelsen svært forskjellig fra tilværelsen som yrkesaktiv i den forstand at jobb og fritid ikke lenger er skarpt avgrenset både m.h.t. hvilke gjøremål en utfører, hvem en gjør dem sammen med eller for, og hvor og når en utfører dem.

Dersom en ikke har et fag eller et yrke som en kan ta med seg inn i fritiden, vil en gradvis overgang mellom yrkesaktivitet og pensjonisttilværelse, mellom lønnet arbeid og fritid, føre til at en reduserer tid og krefter brukt på arbeid, og dermed øker tid og krefter til fritid. Kontinuiteten mellom yrkestilværelsen og pensjonisttilværelsen ligger i fritidens gjøremål og kontakter. Pensjonisttilværelsen er ingen helt ny tilværelse. Folk flest fortsetter med de øvrige daglige gjøremål, de bor fortsatt på samme sted, de fortsetter å være medlem av lokalmiljøet og de har fortsatt sin familie, sine venner og sin omgangskrets.

5.3 FRA YRKESAKTIV TIL PENSJONIST

Enkelte eldre arbeidstakere gir uttrykk for at de gruer seg til å bli pensjonert, andre har ikke noe høyere ønske enn å få slutte i arbeid.

Fra amerikansk hold har det vært hevdet at den enkelte gjennomlever flere faser i forbindelse med pensjonering. Aldersforskeren Robert Atchley (1976), som er talsmann for denne antakelsen, beskriver to faser før pensjoneringen, en "fjern" og en "nær". Også etter pensjoneringen skulle en angivelig gjennomleve flere faser, nemlig først "hvetebraødsdagsfase", der en nyter sin nye frihet, inntil en i "realitetsfasen" begynner å stille spørsmålet "hva nå?" I den tredje fasen, "reorienteringsfasen", vil den enkelte søke å skape en meningsfylt tilværelse som pensjonist.

Det sentrale i denne modellen er dels understrekningen av langtidsvirkninger av pensjonering – både før og etter yrkesfratreden. Men de mest kritiske perioder er fasene umiddelbart før og etter pensjoneringen.

Individets evne og mulighet til å løse problemer i disse fasene vil være av avgjørende betydning for tilpasning

og trivsel som pensjonist. Dersom f.eks. "hvetebrødsdagene" varer for lenge, vil det kunne oppstå "pensjoneringsproblemer" lenge etter selve pensjoningeringen.

Så langt den amerikanske tankemodell. Forholdet er imidlertid at vi ikke har noen sikker viten om i hvilken utstrekning tanken om pensjonsalder og at en selv nærmer seg denne, opptar den enkelte og preger hans holdning til tilværelsen. Men resultatet av en undersøkelse av 400 eldre arbeidstakere, tyder på at et fåtall aktivt søker orientering om forhold i tilknytning til pensjoningering (NOU 1973 : 26). Forklaringen kan neppe være at pensjoningering kommer som en overraskelse. Hver jevnaldrende venn, kollega og slektning som slutter i arbeid, minner en om at ens egen pensjoningering nærmer seg. Dersom helsen svekkes eller jobben føles tyngre, rykker pensjonisttilværelsen enda nærmere.

Ofte kan det være vanskelig å fram de virkelige holdninger til pensjoningering, bl.a. fordi tanken for mange vekker angst og skyves unna, slik at den holdning den enkelte gir uttrykk for kan være lite dekkende for de følelser personen egentlig har. Men uansett holdning til pensjoningering, medfører overgang fra yrkesaktiv til pensjonist en endring i livsform. Pensjonistene får mer tid og mindre penger til disposisjon, og de forlater arbeidslivet og rollene som er forbundet med dette.

Pensjonisttilværelsen krever ny-orientering, og tilpassningsprosessen kan for noen være problematisk, selv om trolig de fleste ved egen hjelp finner seg til rette etter hvert.

En av forutsetningene for trivsel i pensjonisttilværelsen — når det gjelder tidligere yrkesaktive — er at de følelsesmessig frigjør seg fra tilknytning til yrke og arbeidsplass, slik at frigjorte krefter kan nyttes til engasjement i nye gjøremål (Helland, 1972). Dersom denne "frigjøringsprosessen" hindres kan det føre til problemer og mistrivsel for den enkelte. Den mest alvorlige hindring er at den yrkesaktive pensjoneres mot sin vilje. I så fall vil personen fortsatt være følelsesmessig knyttet til den arbeidssituasjon han forlot, og når han ikke lenger kan finne de samme verdier som pensjonist, kan dette føre til sosial tilbaketrekning, depresjon og apati. Det er imidlertid få som reagerer så alvorlig, fordi de fleste har andre tilknytningspunkter til samfunnet ved siden av jobben, sosiale kontakter og gjøremål som vil være tilstrekkelig erstatning til å finne seg til rette som pensjonist.

Men enkelte av dem som pensjoneres mot sin vilje, og av dem som blir tvunget — f.eks. av økonomiske grunner — til å fortsette i arbeid mot sitt ønske, vil representere risikogrupper. En norsk undersøkelse tyder f. eks. på at det kan være en noe høyere dødelighet i disse gruppene enn blant pensjonister og fortsatt yrkesaktive som selv ønsket å slutte, henholdsvis fortsette i arbeid. Spesielt gjelder dette for de som må slutte mot eget ønske (Solem, 1976). De ufrivillige pensjonistene trives for øvrig dårligere med pensjonisttilværelsen enn andre pensjonister (Helland, 1972). Mistrivsel og mistilpassning som følge av tvungen pensjoningering er kanskje enda mere uttalt i yngre årsklasser dvs. blant folk som har falt ut av arbeidslivet før den alminnelige pensjonsalderen. Resultater fra Levekårsundersøkelsen (NOU 1976 : 28) tyder på dette.

Der fant man for det første at en rekke uførepensjonister ønsket arbeid, og at uførepensjonister var en gruppe som rapporterte særlig lav trivsel.

Det er rimelig å anta at de som pga. sykdom eller andre forhold brått må slutte i arbeid før pensjonsalderen, vil møte spesielle tilpassningsproblemer. Det samme kan være tilfelle for personer som skyver realitetene foran seg og forneker pensjoningering som en fremtidig virkelighet. I begge tilfelle blir en uforberedt kastet hodestups inn i en ny livsfase.



TØNSBERG TELEOMRÅDE

Pensjonistforeningen for Tønsberg teleområde hadde tur til Bolkesjø Turisthotell onsdag 11. og torsdag 12. juni 1980. 18 medlemmer fra Larvik, Sandefjord, Tønsberg og Horten deltok og det ble benyttet tog og buss til hotellet. En billig og behagelig reisemåte.

Ankomst Bolkesjø klokka 1230 hvor et godt lunsjbord ventet oss. Det er vakkert der oppe og deltakerne benyttet anledningen til lange og helsebringende fotturer, blant annet til Uppigard skysstasjon som vel er fra 1600-tallet.

Middagen klokka 1900 smakte utmerket og kvelden ble benyttet til kaffekos i en stor salong hvor et lite orkester spilte til dans. Hotellet er ganske stort med gode soverom og var også fullt besatt med gjester. Ved 2400-tiden var det oppbrudd og etter en god natts søvn fikk vi en rikelig frokost, hvoretter de fleste tok seg en lang tur i den vakre natur. Det er et praktfullt svømmebasseng ved hotellet som innbød til en svømmetur.

Vår buss gikk klokka 1600 til Kongsberg hvor korrespondanse videre med tog gikk ganske greit og alle var fornøyd med en hyggelig tur.

Bli med neste gang foreningen arrangerer noe, det er som regel rimelige priser og deilig avkopling.

Med sommerlig hilsen
for styret
Rolf Johan Scharning
sekr.

Forberedende møte for startung av telepensjonistforening i Bodø teleområde 22. mai 1980

Møtet ble holdt i Televerkets kantine kl 1900. Jeg hadde på forhånd kontaktet NTTF's formann Paul Strand og Roald Pettersen fra administrasjonen. Disse var imidlertid på tjenestereise. Laila Jakobsen, NTTF og Sture Hansen fra administrasjonen var hjelpsomme med å få møtet i stand. Laila Jakobsen åpnet møtet og ønsket de 7 pensjonistene og forbundets representant J. Halten velkommen.

På grunn av så få frammøtte var det ingen stemning for å velge et forberedende styre og heller ikke arbeidsutvalg. Telesjef Dyrkorn var i grunnen ildsjelen og kastet fram tanken om at han kunne ta på

seg formannsjobben og som styremedlemmer formennene for NTTF, KTTL og TMLF samt en fra pensjonistene.

Det ble vedtatt at disse skulle fungere som aksjonsutvalg og prøve å få valgt et styre på et bedre besatt møte.

Flere av pensjonistene varslet at det var flere som ville melde seg inn i pensjonistforeningen. Med den glød og optimisme som telesjef Dyrkorn viste tror jeg at Bodø avdeling vil bli aktuell om ikke så lenge.

Jeg vil på forbundets vegne rette en hjertelig takk til de som tilbød seg å arbeide videre med saken. Lykke til.

J. Halten

DANNELSE AV FORENING I NARVIK

Forberedende møte for startung av telepensjonistforening i Harstad teleområde 23. mai 1980.

Møtet ble holdt i Narvik. Etter konferanser og forberedende forhandlinger med NTTF's formann Unni Anthonsen ble alle telepensjonister i teleområdet innkalt til et orienterende møte for eventuell startung av pensjonistforening med Narvik som hovedsete.

Unni Anthonsen fikk dessverre sykdomsforfall. Formannen i KTTL Astrid Kajander tok da på kort varsel over og ledet møtet.

Hun ønsket de frammøtte 14 pensjonister og forbundets representant velkommen til møtet.

Halten hilste fra forbundet og sin lokalforening i Trondheim og redegjorde for forbundets formål og virksomhet. Lover for forbundet og lokalforeningene ble delt ut så alle kunne se hva disse bød på. Innmeldingsblanketter ble delt ut og alle frammøtte pensjonister fylte disse ut.

Det ble så pratet om eventuell startung av en avdeling i teleområdet. På grunn av at Harstad og Narvik nesten hadde like mange pensjonister, ble det pratet i all venskapelighet om fordelingen av medlemmer i et eventuelt styre.

Det ble enighet om å danne et arbeidsutvalg med Karl Schulerud, Alvhild Nilsen og Eilif Dinnessen. Av praktiske grunner er alle fra Narvik og med Johan Carsten Knudsen som kontaktmann i Harstad og Anna Bugge i Lødingen.

Etter stemningen og meldinger om at flere vil melde seg inn, tror jeg på en god start for Harstad teleområde. Lykke til!

J. Halten

OVERSIKT OVER PENSJONSREGLENE I FOLKETRYGDEN

Folketrygden ble gjennomført 1. januar 1967. Den avløste den tidligere alderstrygd, uføretrygd, enke- og morstrygd, forsørgerstrygd for barn og attføringshjelpen. Fra 1. januar 1971 er også syketrygden, arbeidsløshetsstrygden og yrkesskadetrygden blitt inkorporert i folketrygden.

Folketrygden har som formål og yte stønad ved sykdom, legemsfeil, svangerskap og fødsel, arbeidsløse, alderdom, uførhet, dødsfall og tap av forsørger. Trygden yter også stønad til ugifte mødre.

Folketrygden omfatter alle som er bosatt i Norge, uansett statsborgerskap. Trygden omfatter også personer som ikke er bosatt i Norge dersom de er lønte arbeidstakere her i landet. Norske statsborgere som er ansatt på norske skip, arbeider på norsk fiskerfartøy, eller deltar i norsk fangstekspedisjon, eller arbeider på norsk fangststasjon eller som flygende personell eller stasjonsbetjening i norsk sivilt luftselvskap, omfattes av folketrygden, selv om de er bosatt i utlandet. Det samme gjelder norske statsborgere som er statens lønte tjenestemenn i utlandet eller lønte arbeidstakere hos slike tjenestemenn.

Folketrygden har et meget omfattende regelverk. En skal i det følgende gjøre rede for hovedreglene og gi en oversikt over de forskjellige ytelser i folketrygden med særlig vekt på pensjonssystemet og hvordan utgiftene dekkes.

Folketrygden tar sikte på å gi den enkelte en pensjonsinntekt som står i rimelig forhold til den ervervsinntekt vedkommende hadde i sitt yrkesaktive liv. Samtidig oppnår en gjennom ordningen med grunnpensjon og sært tillegg at alle eldre, uføre og etterlatte sikres en rimelig minsteinntekt.

Folketrygden bygger på det grunnsyn at den beste form for stønad er hjelp til selvhjelp – attføringsprinsippet. Både den enkelte uføre og samfunnet er best tjent med at det gis behandling og attføringshjelp med sikte på å bringe vedkommende tilbake til arbeidslivet. Økonomisk stønad i form av en varig pensjon kan ikke skape den samme trivsel og tilfredsstillelse som det å delta aktivt i inntektsgivende arbeid. Etter folketrygdlovens bestemmelser skal attføring som hovedregel prøves før uførepensjon tilstås. Folketrygden yter i den anledning økonomisk stønad til opplæring, arbeidstrening, omskolering, start av eget erverv osv. På tilsvarende måte ytes det stønad til opplæring og utdanning m.v. til gjenlevende ektefelle, gjenlevende fraskilt ektefelle, familieenke og ugift mor, når slik stønad kan sette vedkommende i stand til å forsørge seg selv helt eller delvis ved eget arbeid.

Folketrygden har i prinsippet gjennomført full økonomisk likestilling mellom enker og enkemenn. Videre er gjennomført likestilling mellom kvinnelige og mannlige pensjonister når det gjelder retten til forsørgingstillegg for forsørget ektefelle.

Trygdetiden er den tid en person har vært trygdet etter folketrygden. Dersom det blir aktuelt med stønad før den trygdede fyller 67 år, regnes også tiden fram til fylte 67 år som trygdetid. Det er et minstevilkår for rett til pensjon at vedkommende har vært trygdet i tre år. Trygdetiden har også betydning ved fastsetting av grunnpensjonen. Her teller bare trygdetid mellom 16 og 67 år. Dessuten regnes med tiden mellom 67 og 70 år når det opptjenes pensjonspoeng.

Full grunnpensjon krever 40 års trygdetid. Hvis trygdetiden er kortere, blir grunnpensjonen tilsvarende redusert. Ytelser ved yrkesskade gis alltid med fullt beløp uavhengig av trygdetiden.

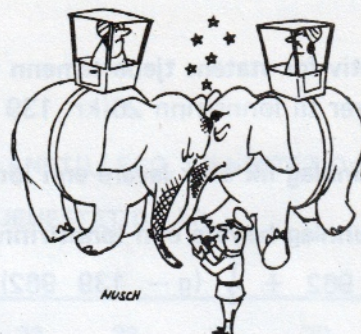
Grunnbeløpet er en beregningsfaktor. Opptjening av pensjonsrettigheter skjer i forhold til grunnbeløpet. Praktisk talt alle ytelser i folketrygden er fastsatt i forhold til grunnbeløpet. Grunnbeløpet er fra 1. desember 1977 fastsatt til kr 14 400. Grunnbeløpet blir hvert år regulert etter prisnivå og velstandsutvikling.

Pensjonsgivende inntekt er den del av den trygdedes inntekt som skriver seg fra arbeidsinnsats, dvs. lønnsinntekt og annen ervervsinntekt. Pensjonsgivende inntekt bestemmer størrelsen av tilleggspensjonen. Pensjonsgivende inntekt fastsettes hvert kalenderår fra og med det år den trygdede fyller 17 år til og med det år vedkommende fyller 69 år. Fastsettelsen av slik inntekt tok til fra og med 1967. En konsekvens av dette er at personer som er født før 1898, dvs. eldre enn 69 år i 1967, ikke har opptjent rett til tilleggspensjon. Pensjonsgivende inntekt er også grunnlag for beregning av medlemsavgiften til folketrygdens pensjonsdel. Ved beregning av tilleggspensjonen regnes ikke inntekt over 12 G og inntekt mellom 8 G og 12 G medregnes bare med 1/3. Ved beregning av pensjonsavgiften til pensjonsdelen medregnes inntekten fullt ut opp til 12 G. Medlemsavgiften til sykestønad beregnes derimot av nettoinntekten ved skattelikningen uten begrensning oppad. Arbeidsgiveravgiften beregnes av utbetalt lønn uten begrensning av lønnen oppad.

Pensjonspoeng beregnes på grunnlag av den pensjonsgivende inntekt i kalenderåret. Pensjonspoenget er lik den pensjonsgivende inntekt minus G, dividert med G. Pensjonsgivende inntekt som er lik eller mindre enn G gir ikke rett til tilleggspensjon og godskrives ikke som pensjonspoeng. For uførepensjonister gjelder dog særskilte regler.

Omregningen av pensjonsgivende inntekt til pensjonspoeng skjer på grunnlaget av G i opptjeningsåret. Ved senere beregning av pensjonen multipliseres den aktuelle G i utbetalingsåret med pensjonspoeng. Systemet gir derved en pensjon som blir regulert i takt med pris- og lønnsutviklingen.

Poengår er det år den trygdede har hatt pensjonsgivende inntekt større enn G og vedkommende følgelig har fått godskrevet et pensjonspoeng. Antall poengår har betydning for tilleggspensjonens størrelse. Pensjonspoeng fastsettes første gang for det kalenderår den trygdede fyller 17 år og siste gang for det kalenderår han fyller 69 år. For å full pensjon kreves som hovedregel 40 poengår. Ved færre poengår reduseres tilleggspensjonen forholdsmessig. I en overgangstid gjelder gunstigere regler, jfr. avsnitt 3.3.4. **Tilleggspensjon.** Den som fortsetter i inntektsgivende arbeid ut over sitt 66. år, kan opptjene pensjonspoeng fram til og med det år hvor han fyller 69 år. Et slikt pensjonspoeng kan forbedre alderspensjonen med virkning fra fylte 70 år. Antall poengår og trygdetid faller ikke alltid sammen. Man kan ha trygdetid uten poengopptjening. Et poengår regnes derimot som ett års trygdetid. Det vil således aldri kunne forekomme atsen trygdet har rett til tilleggspensjon, men ikke grunnpensjon. Tilleggspensjon for uførhet som skyldes yrkesskade beregnes alltid som om antall poengår er 40.



Sluttpoengtallet er gjennomsnittet av de 20 høyeste poengtall den trygdede har opptjent. Hvis antall poengtall er mindre enn 20 er sluttpoengtallet gjennomsnittet av samtlige poengtall. Det er sluttpoengtallet som er bestemmende for tilleggspensjonens størrelse.

Ved yrkesskade beregnes tilleggspensjonen på grunnlag av et sluttpoengtall som svarer til den trygdedes antatte årlige arbeidsinntekt på skadetidspunktet dersom dette tallet er høyere enn ordinært sluttpoengtall.

ST.PK

ALDERSPENSJON U/BARNETILLEGG, T=17 – 5 ÅR

TJENESTETID I ÅR

LT.	GR.LAG	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5
10	64159	2000	1882	1765	1647	1530	1412	1294	1177	1059	941	824	706	589
11	66613	2077	1954	1832	1710	1588	1466	1344	1222	1100	977	855	733	611
12	69892	2179	2051	1923	1794	1666	1538	1410	1282	1154	1026	897	769	641
13	73820	2301	2166	2031	1895	1760	1625	1489	1354	1219	1083	948	813	677
14	77104	2404	2262	2121	1979	1838	1697	1555	1414	1273	1131	990	849	707
15	80547	2511	2363	2216	2068	1920	1773	1625	1477	1330	1182	1034	887	739
16	84019	2619	2465	2311	2157	2003	1849	1695	1541	1387	1233	1079	925	771
17	87633	2732	2571	2410	2250	2089	1928	1768	1607	1446	1286	1125	964	804
18	92134	2872	2703	2534	2365	2196	2027	1859	1690	1521	1352	1183	1014	845
19	96677	3014	2836	2659	2482	2305	2127	1950	1773	1596	1418	1241	1064	887
20	101922	3177	2990	2803	2616	2430	2243	2056	1869	1682	1495	1308	1122	935
21	107551	3352	3155	2958	2761	2564	2367	2169	1972	1775	1578	1381	1184	986
22	113735	3545	3337	3128	2920	2711	2503	2294	2086	1877	1669	1460	1252	1043
23	120206	3747	3527	3306	3086	2865	2645	2425	2204	1984	1764	1543	1323	1102
24	127318	3969	3735	3502	3268	3035	2801	2568	2335	2101	1868	1634	1401	1168
25	133580	4164	3919	3674	3429	3184	2939	2694	2449	2205	1960	1715	1470	1225

Lønnsregulativ for statens tjenestemenn fra 1. mai 1980. Reg.kode 01. Det ordinære maksimale pensjonsgrunnlag svarer til lønnstrinn 26 (kr 139 962).

For faste grunnlag lik eller lavere enn lønnstrinn 26 er pensjonsgrunnlaget lik regulativlønnen (g).

For faste grunnlag høyere enn lønnstrinn 26 blir pensjonsgrunnlaget

$$139\ 962 + \frac{1}{3} (g - 139\ 962) = \frac{g + 279\ 924}{3} \quad (\text{hvor } g \leq 208\ 995)$$

Lønnstrinn	Regulativlønn g	Pensjons- grunnlag	Alderspensjon pr.år	Alderspensjon pr.mnd.
1	41 794	41 794	27 588	2 299
2	43 031	43 031	28 404	2 367
3	51 310	51 310	33 876	2 823
4	52 859	52 859	34 896	2 908
5	54 459	54 459	35 952	2 996
6	56 109	56 109	37 032	3 086
7	57 819	57 819	38 172	3 181
8	59 790	59 790	39 468	3 289
9	61 828	61 828	40 812	3 401
10	64 159	64 159	42 348	3 529
11	66 613	66 613	43 968	3 664
12	69 892	69 892	46 140	3 845
13	73 820	73 820	48 732	4 061
14	77 104	77 104	50 892	4 241
15	80 547	80 547	53 172	4 431
16	84 019	84 019	55 464	4 622
17	87 633	87 633	57 840	4 820
18	92 134	92 134	60 816	5 068
19	96 677	96 677	63 816	5 318
20	101 922	101 922	67 272	5 606
21	107 551	107 551	70 992	5 916
22	113 735	113 735	75 072	6 256
23	120 206	120 206	79 344	6 612
24	127 318	127 318	84 036	7 003
25	133 580	133 580	88 164	7 347
26	139 962	139 962	92 376	7 698
27	146 656	142 193	93 852	7 821
28	153 676	144 533	95 400	7 950
29	161 036	146 987	97 020	8 085
30	168 368	149 431	98 628	8 219
31	175 801	151 908	100 260	8 355
32	183 558	154 494	101 976	8 498
33	191 669	157 198	103 752	8 646
34	200 143	160 022	105 624	8 802
35	208 995	162 973	107 568	8 964



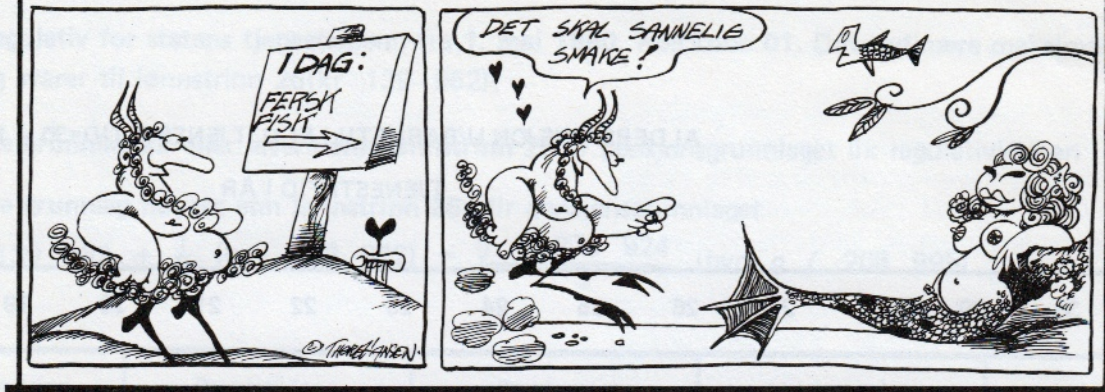
ST.PK

ALDERSPENSJON U/BARNETILLEGG, TJENESTETID=30 – 18 ÅR

TJENESTETID I ÅR

LT	GR.LAG	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18
01	41794	2299	2223	2146	2069	1993	1916	1839	1763	1686	1610	1533	1456	1380
02	43031	2367	2288	2209	2131	2052	1973	1894	1815	1736	1657	1578	1499	1421
03	51310	2823	2728	2634	2540	2446	2352	2258	2164	2070	1976	1882	1788	1694
04	52859	2908	2811	2714	2617	2520	2423	2326	2229	2132	2036	1939	1842	1745
05	54459	2996	2896	2796	2696	2596	2497	2397	2297	2197	2097	1997	1897	1798
06	56109	3086	2984	2881	2778	2675	2572	2469	2366	2264	2161	2058	1955	1852
07	57819	3181	3075	2969	2863	2757	2651	2545	2439	2333	2227	2121	2015	1909
08	59790	3289	3179	3070	2960	2850	2741	2631	2522	2412	2302	2193	2083	1974
09	61828	3401	3288	3174	3061	2948	2834	2721	2608	2494	2381	2268	2154	2041
10	64159	3529	3412	3294	3176	3059	2941	2823	2706	2588	2471	2353	2235	2118
11	66613	3664	3542	3420	3298	3176	3054	2931	2809	2687	2565	2443	2321	2199
12	69892	3845	3716	3588	3460	3332	3204	3076	2948	2819	2691	2563	2435	2307
13	73820	4061	3925	3790	3655	3519	3384	3249	3113	2978	2843	2707	2572	2437
14	77104	4241	4100	3958	3817	3676	3534	3393	3252	3110	2969	2828	2686	2545
15	80547	4431	4283	4135	3988	3840	3692	3545	3397	3249	3102	2954	2806	2659
16	84019	4622	4467	4313	4159	4005	3851	3697	3543	3389	3235	3081	2927	2773
17	87633	4820	4660	4499	4338	4178	4017	3856	3696	3535	3374	3214	3053	2892
18	92134	5068	4899	4730	4561	4392	4223	4054	3885	3717	3548	3379	3210	3041
19	96677	5318	5140	4963	4786	4609	4432	4254	4077	3900	3723	3545	3368	3191
20	101922	5606	5419	5232	5046	4859	4672	4485	4298	4111	3924	3738	3551	3364
21	107551	5916	5719	5521	5324	5127	4930	4733	4536	4338	4141	3944	3747	3550
22	113735	6256	6047	5839	5630	5422	5213	5005	4796	4588	4379	4171	3962	3754
23	120206	6612	6391	6171	5951	5730	5510	5290	5069	4849	4628	4408	4188	3967
24	127318	7003	6770	6536	6303	6069	5836	5602	5369	5136	4902	4669	4435	4202
25	133580	7347	7102	6858	6613	6368	6123	5878	5633	5388	5143	4898	4654	4409
26	139962	7698	7442	7185	6929	6672	6415	6159	5902	5646	5389	5132	4876	4619
27	142193	7821	7560	7300	7039	6778	6518	6257	5996	5736	5475	5214	4954	4693
28	144533	7950	7685	7420	7155	6890	6625	6360	6095	5830	5565	5300	5035	4770
29	146987	8085	7815	7546	7276	7007	6737	6468	6198	5929	5659	5390	5121	4851
30	149431	8219	7945	7671	7397	7123	6849	6575	6301	6028	5754	5480	5206	4932
31	151908	8355	8077	7798	7520	7241	6963	6684	6406	6127	5849	5570	5292	5013
32	154494	8498	8214	7931	7648	7365	7081	6798	6515	6232	5949	5665	5382	5099
33	157198	8646	8358	8070	7782	7494	7205	6917	6629	6341	6053	5764	5476	5188
34	160022	8802	8508	8215	7922	7628	7335	7041	6748	6455	6161	5868	5575	5281
35	162973	8964	8665	8366	8068	7769	7470	7171	6873	6574	6275	5976	5677	5379

Satyren



Hvem må betale av sin formue i alders- og sykehjem?

Av sosialsjef Storm Halvorsen, Nedre Eiker

Da de fleste har liten tid begynner jeg med konklusjonen:

Det er kun den "jevne mann" som ikke har tilstrekkelig kjennskap til regelverket eller får god nok advokathjelp, som må "spise" av sin formue under opphold på alders- og sykehjem.

Regelverket for oppholdsbetaling er fastsatt i to sett forskrifter. Det ene er gitt av Sosialdepartementet 20. desember 1977 med hjemmel i lov om sosial omsorg, og det andre 16. januar 1978 i medhold av sykehusloven.

Reglene om oppholdsbetaling i aldershjem på grunnlag av formue finner vi i forskriftenes § 4. Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

"Pensjonærer som har formue kan pålegges å dekke oppholdsutgiftene av denne, likevel slik at det skal ses bort fra fri-formue som for enslige utgjør kr 50 000 og for ektepar til sammen minst kr 100 000. Ved fastsettelse av formuens størrelse ses bort fra verdien av egen bolig."

For enker/enkemenn som har overtatt boet etter reglene om uskiftet bo, regnes bare med pensjonærens andel av boet. Ved beregning av pensjonærens andel legges til grunn boets stilling på den tid flytting til aldershjem fant sted. Jfr. dog § 5 og § 8.

Verdien av fast eiendom beregnes som ved siste skatteligning. Består formuen av annen fast eiendom enn egen bolig, eller andre ikke likvide midler, kan pensjonæren stille sikkerhet for betalingen, slik at oppgjøret kan utsettes.

I de forskrifter som er gitt med hjemmel i sykehusloven om internatpasienters betaling for opphold i somatiske sykehjem, i helsevernet for psykisk utviklingshemmede og i helsevernet for epileptikere og som altså omfatter opphold på sykehjem, finner vi i § 3 en identisk bestemmelse med den unntakelse at ordet pensjonær er byttet ut med pasient. Det har dog funnet sted en glipp under avskrift ved at siste setning bestemmelsens annet ledd har fått følgende ordlyd:

"Ved beregning av pasientens andel legges til grunn boets stilling på den tid flytting til aldershjemmet fant sted."

Disse forskrifter er som nevnt gitt med hjemmel i sykehusloven og gjelder sykehjem og ikke aldershjem, men med litt velvilje skjønner vi jo at det er sykehjem departementet har ment.

Det nye ved de to bestemmelsene vi fikk i 1977 og 1978 er at det ses bort fra verdien av egen bolig ved fastsettelse av formuens størrelse.

Dette er en rimelig bestemmelse, bortsett fra for de gamle som ikke har egen bolig, men som har satset sine sparepenger på et landsted som de kanskje bebor store deler av året. Verdien av landstedet skal regnes med i formuen, men i dette tilfellet kan altså betalingen utsettes ved at det undertegnes et skadesløsbrev som gir fylket/kommune pantestikkerhet i eiendommen.

Noen gamle gjør opp med sine arvinger før innflytting i aldershjem/sykehjem, og tar oppgjøret i panteobligasjon uten renter og avdrag. Dette er i og for seg en fornuftig disposisjon når arvingene er enige om

husets verdi og hvem som skal overta det. Feilen er bare at den formue den gamle sitter igjen med i form av panteobligasjoner ikke kan vurderes som verdien av egen bolig i relasjon til regelverket om oppholdsbetaling.

I § 5 i regelverket for pensjonærer og § 4 i regelverket for pasienter finner vi bestemmelsene om gaver gitt de tre siste år før innflytting i institusjon.

§ 5 i forskriftene for aldershjem har følgende ordlyd:

”Har pensjonæren i løpet av de siste tre år før innflyttingen til aldershjem redusert sin formue vesentlig ved gaver, arveforskudd e.l. disposisjoner, kan det også tas refusjon i fri formue som nevnt i § 4 første ledd.”

Tilsvarende forskrifter for pasienter har følgende ordlyd:

”Har pasienten i løpet av de siste tre år før flyttingen til sykehjem frivillig redusert sin formue med uforholdsmessige gaver, arveforskudd e.l. disposisjoner kan det også tas refusjon i fri formue som nevnt i § 3 første ledd.”

I rundskriv til forskriftene presiseres det at departementet har tatt sikte på å gjennomføre mest mulig ensartede bestemmelser for pasienters betaling for opphold i sykehjem og pensjonærers betaling for opphold i aldershjem.

Når dette er formålet, kan det virke forvirrende når Sosialdepartementet med snaut en måneds mellomrom gir forskrifter med forskjellig ordlyd.

Man kan kanskje si at jeg nå driver ”flisespikkeri” og at man må fortolke bestemmelsene slik at man kommer til samme resultat for pensjonærer og pasienter.

Dette er imidlertid problematisk når man holder seg til bestemmelsenes ordlyd. Hvis vi f.eks. tenker oss en person med en formue stor kr 60 000 utover verdien av egen bolig – som gir bort kr 10 000 i løpet av de siste tre år før flytting til aldershjem, så vil jeg tvile sterkt på at han har redusert sin formue vesentlig i relasjon til § 5 i forskriftene om pensjonærer, men hvis samme person skulle innlegges på et sykehjem, ville jeg måtte svare ja på spørsmålet om han hadde redusert sin formue ved en uforholdsmessig gave. Særlig hvis dette var en gave til en person som ikke hadde ydet noe spesielt for den gamle.

Det er også vanskelig å forstå hvorfor man i forskriftene om pasienters disposisjoner har puttet inn ordet ”frivillig”. Jeg er nemlig ikke i stand til å forstå hvordan man ufrivillig reduserer sin formue ved gaver, arveforskudd eller lignende disposisjoner.

Jeg er ubeskjeden nok til å mene at jeg ikke har vesentlig dårligere forutsetninger enn de fleste av landets sosialsjefer til å forstå de lover og forskrifter som blir gitt.

Når slike forskrifter til de grader er uklare, åpnes mulighetene for en høyst uensartet fortolkning og praktisering. Det kan ikke være tilfredsstillende at de eldres sparepenger behandles på så vilkårlig måte ved innflytting i et alders-/eller sykehjem.

Jeg vil anbefale landets pensjonistforeninger å ta opp denne sak. Kravet er enkelt: All egenbetaling på grunnlag av formue sløyfes ved opphold i aldershjem eller andre institusjoner.



Tallet 7 går jo for å være et lykketal, og det slo til da pensjonistforeningen hadde stevne i Rodeløkkens Kolonihave torsdag 7. august klokka 1600. Vi møttes i strålende solskinn og en må si at et ”garden-party” blir mest vellykket i pent vær.

Det er morsomt å spasere rundt i haven og se de nydelige små husene og de velstelte haver hvor det bugner av frukt og blomster. Det er tydelig å merke at det er pleie og stell med stor omhu.

Televerkets musikkorps under sin flinke dirigent Terje Jansen spilte flere marsjer og sanger.

Så gikk vi inn til pene dekkede bord med vakre blomstervaser, kopper og asjetter var også i rose-mønster som seg hør og bør. Vi fikk deilig kaffe, rundstykker med kokt skinke og ost. Etterpå var det kringle.

Hr. Jens Hagerup spilte på trekkspill de forskjellige kjente melodier, og vi sang og danset med. Så var det lotteri med mange gevinster og til slutt fikk vi sjanse til å vinne blomster på de samme loddnummer.

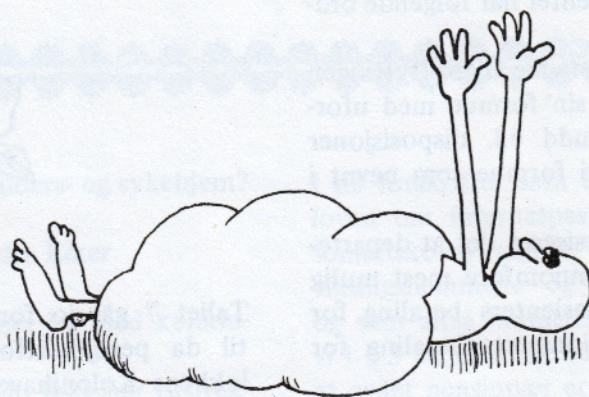
Det ble en meget vellykket dag takket være hr. Fosse som har sommerhytte der, i samarbeid med vår formann Terje Opsann. Det ser ut til å bli tradisjon denne årvisse tur. Nå har vi vært der 4 år på rad og stort frammøte er det alltid.

Trim i sengen

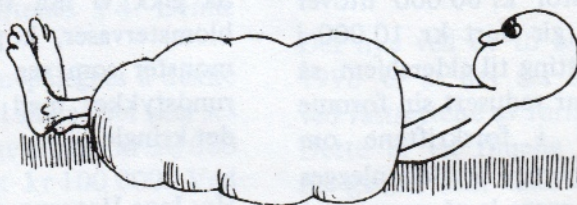
Smil...

Tekst: Liv Brandvold (Aftenposten)

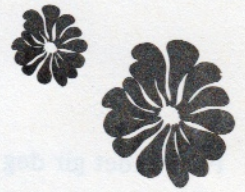
Det kan være adskillig vanskeligere å komme seg ut av dynen når høst- og vintermørket setter inn, enn det er på lyse, solrike sommerdager. For mange går det også tregt med den lille morgentrimmen, som setter blodmløpet i sving og gir en god start på dagen for mennesker i alle aldre. Så hvorfor ikke like godt ta den før vi står opp, i form av sengetrim med enkle øvelser?



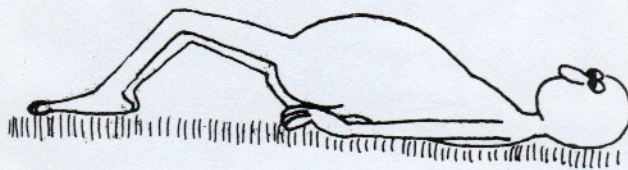
Det er slett ikke nødvendig å være proppfull av energi for å starte med å strekke armene mot taket og sprike med fingrene. Vi knytter hendene og bøyer armene vekselvis, samtidig som vi strekker og bøyer fotvristen.



Ligg på ryggen. Loft hodet og øverste del av overkroppen, titt ned på tærne så langt det går. Vi teller høyt til seks før vi legger oss ned igjen, da virker øvelsen som den skal.



Ligg fortsatt på ryggen og se i taket. Vri på hodet og se til venstre, vri frem igjen. Neste gang ser og vrir vi til høyre.



Ligg med bøyde knær og føttene i madrassen. Løft venstre hofte såpass at De får venstre hånd under samme »bakdel» – uten at denne hviler på hånden. Hold stillingen, litt, slapp av, gjenta det samme med høyre hofte. For den som ønsker litt variasjon: knip sessen sammen og løft den opp.



Til slutt prøver vi å sykle litt, hvis det ikke byr på for store anstrengelser. Bøy og strekk vristen under »syklingen», som kan foregå i passe tempo i det tempo man ønsker. Også denne øvelsen kan varieres ved at vi strekker ut knærne og trekker tærne mot knærne.

MELD DEG INN I TELEVERKETS PENSJONISTFORBUND

Forbundet gir deg opplysninger gjennom sirkulærer om hva du får i pensjon ved lønnsreguleringer m.v.

Her møter du venner og kolleger, oppfrisker gamle minner fra tidligere år. Ved siden av har vi gode underholdningskvelder. Vi driver også reisevirksomhet til inn- og utland.

Ta kontakt med din lokale forening eller skriv direkte til Televerkets pensjonistforbund, Kongens gate 21
Oslo 1

INNMELDINGSBLANKETT



TELEVERKETS PENSJONISTFORBUND
Kongens gate 21, OSLO 1

Etternavn:	Fornavn:
Fødselsår:	Dato:
Adresse:	Telefon:

Jeg melder meg inn i Televerkets pensjonistforbund

Dato 19

.....
Underskrift